Sami Pajunen
Professori, Rakennustekniikan yksikön päällikkö
Tampereen Yliopisto
sami.pajunen@tuni.fi, 040 8490571

12.3.2024

Asiantuntijalausunto - rakentamisen tulevaisuuden kehitysnäkymiä puurakentamisen näkökulmasta

Puun käytön lisääminen rakentamisessa tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden EU:n ja Suomen ilmastotavoitteisiin pääsemisessä. Suomen mittavat metsävarat tarjoavat oikein käytettyinä ainutlaatuisen mahdollisuuden nostaa Suomen metsäsektorin vientituloja sekä samanaikaisesti täyttää Suomeen kohdistuvat hiilineutraalisuuteen liittyvät tavoitteet. Nykyisellään näiden kansantaloudellisesti merkittävien hyötyjen ulosmittaaminen ei täysimääräisesti onnistu, mutta asiaan voidaan vaikuttaa verrattain pienillä panostuksilla alla kuvatun mukaisesti.

Suomen metsähakkuista saatavat puukuutiot (v.2022 n.$75 \cdot 10^6$ m^3) eivät ole tällä hetkellä kansantaloudellisesti läheskään optimaalisessa käytössä, vaan Suomesta viedään ulos liian paljon matalan jalostusasteen puutuotteita, kuten sellua ja sahatavaraa. Jalostamalla näitä tuotteita edes murto-osaltaan puurakentamisessa käytettäviksi rakennustuotteiksi, -elementeiksi ja jopa kokonaisiksi rakennusjärjestelmiksi ja -konsepteiksi, saavutettaisiin merkittäviä hyötyjä sekä kotimaassa että vientimarkkinoilla. *Kotimaassa puurakentaminen on Suomen tavoitteiden kannalta erinomainen keino varastoida puussa olevaa hiiltä pitkäaikaisella ja järkevällä tavalla*. Toisaalta *korkean jalostusasteen puurakenteiden sekä niihin liittyvän osaamisen ja tietotaidon vienti tuottaisi kansantaloudellisesti merkittävästi* enemmän kuin sellun ja sahatavaran vienti.

Jotta puurakentamista voidaan lisätä Suomessa tai siihen liittyviä puutuotteita voidaan viedä maailmalle, pitää alan korkeatasoiseen osaamiseen panostaa nykyistä laajemmin. Puurakentamiseen ja etenkin puurakenteiden suunnitteluun liittyvää osaamista on tällä hetkellä suomessa aivan liian vähän: Esimerkiksi korkeiden puukerrostalojen suunnitteluun vaadittavia FISE-pätevyyksiä löytyy vain muutamalta kymmeneltä rakennesuunnittelijalta, kun esimerkiksi betonirakentamisessa vastaava luku on yli 500. Tiivistetysti: Jotta voimme kehittyä puurakentamisessa ja viedä puurakentamisen osaamista maailmalle, meidän on ensin saatava merkittävästi lisää rakennesuunnittelijoita kotimaan markkinoille poistamaan krooninen osaamisvaje.

Puurakennesuunnittelijoita koulutetaan tällä hetkellä isoimmissa yliopistoissa sekä useammassakin ammattikorkeakoulussa. Esimerkiksi Tampereen Yliopistossa alan koulutukseen ja tutkimukseen on panostettu viime vuosina, mutta tällainen yksittäisen oppilaitoksen koulutukseen panostaminen saataisiin melko pienin toimenpitein skaalattua valtakunnalliseenkin käyttöön rakennusalan oppilaitosten koordinoidulla yhteistyöllä. Asiaa on tarkastelu lähemmin Ympäristöministeriön v. 2023 teettämässä Puurakentamisen Osaamiskeskuksen tarveselvityksessä.